

"אברהם חדר" / הארץ / 24.5.68 / תע' יחיד / גלריה "גורדון" / תל-אביב

קירבתה בזמן ובמקום של תערוכת ציוריו של אברהם חדר לזו של אורי ליפשיץ, מאפשרת השוואה רבת עניין בין שני פתרונות ציוריים היוצאים מנקודת מוצא קרובה למדי, אך מגיעים לתוצאות שונות. שני הציירים נותנים ביטוי לתחושה קינאסטתית של הגוף. דימוי הגוף התחושתי - בניגוד לדימוי החזותי - משמש, איפוא, רקע לחיפושי שני הציירים. ברקע הפתרונות האפשריים לעיצוב מסוג זה ראוי להיזכר בפתרונותיהם של האקספרסיוניסטים הגרמניים, בניסויים של ז'אן קוקטו (בעיטוריו לספרו "אופיום"), בחלק מניסוחיו הפרימיטיביסטיים של דובופה, ובהשפעתו הגדולה של פרנסיס בייקון האנגלי. אורי ליפשיץ נטה לפתרון אקספרסיבי-תנועתי, הנעזר בהטחות מכחול חריפות ובדינאמיות הנובעות מהן. אברהם חדר, לעומת זאת, מאופק הרבה יותר בביצוע, ונוטה להפרדה ברורה בין הרישום ובין הנחת המשטחים הצבעוניים. השימוש בצבעוניות קרוב לצבעוניות העשירה של שטיח מזרחי ומהווה בעושרו מעין איזון לעיוותים הצורניים, בהם מעוצבות ורשומות הדמויות. גם בתוך מסגרת הרישום, קיים מעין שיכוך העיוותים על ידי קו מאופק. יחסית, שלמרות נטייה קלה לאורנמנטיקה, הריהו בדרך כלל חסכוני ושקול. אחת התוצאות הבולטות משוני זה בפתרון, בין גישתו של אורי ליפשיץ לבין זו של אברהם חדר, נראית כמעט ממבט ראשון. אם כי לשני הציירים יש נטייה "לשטח" את הדמויות, בולטת בציוריו של אורי ליפשיץ

הדינאמיות האקספרסיבית וה"שיטוח" הוא רק פועל-יוצא של העיצוב הקינאסטטי; בציורו של אברהם חדר, לעומת זאת, משתלב השיטוח כליל בדגם השטוח של כל המבנה הציורי ומקנה לו ערך, שבמבט ראשון בולטת בו הדקורטיביות הרבה יותר מאשר האספקט האקספרסיבי. פועל-יוצא אחר מגישתם השונה של שני האמנים מתבטא בכך שציורו של אורי ליפשיץ מצוי על רמה אחידה יותר - ההתפרצות האקספרסיבית שולטת ללא עוררין בכל המבנה הציורי; בציורו של אברהם חדר קיים, לעומת זאת, מעין מתח דיאלקטי בין העיצוב הצבעוני והקווי המאופק, לבין העיוות החריף הנובע מהתחושה הקינאסטטית. מכאן גם תוצאה אחרת הגוררת אחריה אווירה שונה ביצירות שני אמנים אלה: לציורו של אורי ליפשיץ הלם רגשי חריף ומיידי - אם כי אינם נראים "יפים", רק במבט שני אפשר לגלות מחברי צבעים "אסתטיים" ווירטואוזיות טכנית - אך אלה נראים מהותיים פחות ליצירתו של ליפשיץ מההלם הרגשי. בציורו של אברהם חדר האפקט הראשון הוא אסתטי בעיקר: הציורים מרשימים בעושרם הצבעוני, בבניינם המאוזן ובבשלותם הטכנית; מבט שני מגלה, שכל המבנה הציורי תומך (גם על-ידי קונטראסט) בעיוותים האקספרסיביים המתחילים לתפוס מקום חשוב יותר ויותר. ככל שמעמיקים בהתבוננות בציורים אלה, ההלם הרגשי בציורו של חדר אינו מיידי וחד, אלא משוכך ומתמשך יותר. מתברר, שגם מנקודת מוצא קרובה אפשר להגיע לפתרונות שונים ותוצאות שונות עוד יותר - אם כי שלמות ועשירות כל אחת בפני עצמה.